Dosarul nr.2a-524/24 (2-23175966-03-2a-30052024)
Prim instanță: judecătoria Edineț, sediul Dondușeni
Judecător Lilia Țurcanu,

CURTEA DE APEL BĂLȚI
D E C I Z I E
În numele Legii

14 noiembrie 2024 **municipiul Bălţi**

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi
în componenţă:
preşedintele şedinţei, judecătorul Natalia Chircu,
judecătorii Ivan Parii și Dumitru Corolevschi,
grefier Topada Olga,
examinând în ședință publică, apelul declarat de apelantul Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva hotărârii judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 09 aprilie 2024 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină către Rusu Anatolie privind încasarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente,

a constatat:

Pretențiile reclamantului:

1. La 08 decembrie 2023 reclamantul Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a formulat cerere de chemare în judecată către Rusu Anatolie prin care a solicitat încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală:
   - ✓ pentru anul 2021- în mărime de 4056,00 lei și a penalității aferente pentru neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie în mărime de 0,1% din suma datoare pentru fiecare zi de întârziere – în mărime de 1115,40 lei.
   - ✓ pentru anul 2022- în mărime de 4056,00 lei și a penalității aferente pentru neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie în mărime de 0,1% din suma datoare pentru fiecare zi de întârziere – în mărime de 1115,40 lei.
2. În motivarea acţiunii s-a invocat că, în baza Legii cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr. 1593-XV din 26.12.2002 anexa nr. 2 punct 1, lit. b) fondatorii de întreprinderi individuale, au obligația de a achita prima de asigurare în sumă fixă. Pârâtul deține statutul – fondator de Gospodărie Țărănească, fapt confirmat prin extrasul de pe pagina web al Serviciului Fiscal de Stat care este atribuit la categoria de plătitori în sumă fixă, și se asigură în mod individual, și care la momentul înaintării prezentei acțiunii are statut fiscal activ. Totodată art.13 a Legii nr. 1353-XIV din 03.11.2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) specifică înregistrarea Gospodării țărănești:

1. Gospodăria țărănească va fi înregistrată de către fondatorul ei la primăria unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi în a cărei hotare el deține teren.

3. Reieșind din art. 2 punct. 1 a Legii sus menționate, Gospodăria Țărănească este o întreprindere individuală, bazată pe proprietate privată asupra terenurilor agricole. De asemenea art. 3 al aceluiași act normativ prevede Statutul juridic al gospodării țărănești expusă în punctul 1: Gospodăria țărănească are statut juridic de persoană fizică.
4. Conform art. 22 al. 1 a Legii nr. 1593-XV din 26.12.02, - persoanele fizice incluse la începutul de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa 2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă până la data de 31 martie a anului de gestiune. Conform art. 5 a aceleași legi - mărimea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală se calculează de către Ministerul Sănătății, conform prevederilor art. 17 din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, nr.1585, și se aprobă anual prin Legea fondurilor obligatorii de asistență medicală.
5. La fel reclamantul a reținut că, Legea Fondurilor Asigurărilor Obligatorie de Asistență Medicală pentru anul 2021, nr. 256 din 16.12.2020, art.4 alin. 2 a stabilit prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă mărime de 4056,00 lei, care urma să fie achitată până la data de 31 martie a anului de gestiune. Legea Fondurilor Asigurărilor Obligatorie de Asistență Medicală pentru anul 2022, nr. 207 din 06.12.2021, art. 4, alin. 2 a stabilit prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în mărime de 4056,00 lei, care urma să fie achitată până la data de 31 martie a anului de gestiune.
6. Totodată, potrivit prevederilor alin. 1 art. 30 a Legii nr. 1593-XV din 26.12.02, neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală atrage după sine calcularea unei majorări întârziere în proporție de 0.1 % din suma datoare pentru fiecare zi de întârziere.
7. Susține în continuare că, reieșind din prevederile art. 17 alin. 1 Legii nr. 1593-XV din 26.12.2002, evidența corectitudinii virării în termen la contul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă și aplicarea penalităților și sancțiunilor contravenționale conform prevederilor Codului Contravențional al Republicii Moldova se efectuează de către agențiile teritoriale ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.
8. În temeiul HG 1246 din 19.12.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea /suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, regulamentul respectiv reglemetează mecanismul de calculare a primei de AOAM în sumă fixă și penalităților aferente, precum și de identificarea persoanelor neasigurate obligate să se asigure în mod individual. Termenul de prescripție extinctivă pentru stingerea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente este de 3 ani, conform alin.(4), art.17 din nr.1593 din 26.12.2002.
9. Astfel, conform datelor din Sistemului Informațional Automatizat „Asigurarea Obligatorie de Asistență Medicală,, sistem înregistrat cu nr. de înregistrare 0000074-

001 din data de 20.08.2013 în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova, s-a constatat că Rusu Anatolie Ivan nu și-a onorat obligațiunea prevăzută de legislație de a achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anii 2021,2022 în termenul legal stabilit. Regimul juridic al „S.I. AOAM" este reglementat de lit. k, pct. 11 din Statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 156 din 11.02.2002, cu modificările și completările ulterioare (CNAM are dreptul să administreze și să dezvolte sisteme informaționale pe domeniile de activitate și să a securitatea lor).

10. Evocă în continuare reclamantul că, depistând neonorarea obligațiilor de către pârât, potrivit lit. h), art.166 din CPC RM, Agenția a remis în adresa acestuia notificarea cu nr. 06-27-384 din 19.09.2023 sub formă de scrisoare recomandată cu aviz de recepție întru soluționarea cazului de neachitare în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pe cale amiabilă si perfectării documentelor în vederea respectării legislației din domeniul asigurării obligatorii de asistență medicală. Primind notificarea, fapt confirmat prin semnarea avizului de recepție, la data stabilită pârâtul nu s-a prezentat, fapt ce a servit drept motiv de adresare în instanța de judecată.
11. Astfel, AT Nord a CNAM a stabilit că pârâtul Rusu Anatolie Ivan înregistrează următoarele datorii față de fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anii 2021,2022 în sumă totală de 10342,80 lei compusă din: pentru anul 2021- datoria constituie 5171,40 lei, ce rezultă din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută în mărime de 4056,00 lei, stabilită de art. 4 alin. (2) din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2021, nr. 256 din 16.12.2020, scadența fiind de la 01 aprilie 2021 inclusiv, penalitatea pentru 275 zile în sumă de 1115,40 lei (4056 lei x 0,1% = 4,056 lei/zi; perioada 01.04.2021-31.12.2021 = 275 zile; 275 x 4,056 lei/zi = 1115,40 lei), pentru anul 2022 - datoria constituie 5171,40 lei, ce rezultă din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută în mărime de 4056,00 lei, stabilită de art. 4 alin. (2) din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2021, nr. 256 din 16.12.2020, scadența fiind de la 01 aprilie 2021 inclusiv, penalitatea pentru 275 zile în sumă de 1115,40 lei (4056 lei x 0,1% = 4,056 lei/zi; perioada 01.04.2021-31.12.2021 = 275 zile; 275 x 4,056 lei/zi = 1115,40 lei).
12. În baza Hotărârii Guvernului RM nr.156 din 11.02.2002 cu privire la aprobarea Statutului Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, titlul II, punctul. 11, lit.j[1]) Compania are dreptul să intenteze acțiuni în instanța de judecată persoanelor fizice pentru neachitarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și persoanelor juridice și fizice pentru prejudiciul cauzat fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Poziția instanței de fond:

13. Prin hotărârea judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 09 aprilie 2024 acțiunea civilă înaintată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a fost admisă în parte. S-a încasat de la Rusu Anatolie în beneficiul Agenției

Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină prima de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2021 în sumă de 4.056,00 și pentru anul 2022 în sumă de 4.056,00 lei. Pretenția privind încasarea penalității de întârziere a fost respinsă.

Solicitarea apelantului:

14. Invocând netemeinicia hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 09 aprilie 2024, Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a declarat la 19 aprilie 2024 apel nemotivat cu respectarea termenului de atac prevăzut de art. 362 CPC, prin care a solicitat admiterea apelului, cu încasarea penalității.
15. Prin încheierea Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 04 iunie 2024 nu s-a dat curs cererii de apel, s-a acordat termen apelantului pentru prezentarea cererii de apel motivate.
16. La 19 iunie 2024 apelantul Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a depus cerere de apel motivată, prin care a solicitat admiterea apelului, modificarea hotărârii din 09.04.2024 cu încasarea din contul intimatului a penalității pentru anii 2021, 2022 în mărime de 0,1% din suma datoare pentru fiecare zi de întârziere.

Argumentele părților:

17. În cererea de apel s-a invocat motive de fapt și de drept similare celor din cererea de chemare în judecată. Suplimentar s-a invocat că lipsa activității economice, necunoașterea legislației în domeniul AOAM, nu poate fi considerat temei pentru neîncasarea penalităților aferente primelor de asigurare.
18. În şedinţa instanţei de apel, participanții la proces nu s-au prezentat, deși au fost legal citați despre data, locul şi ora şedinţei instanţei de apel, fapt confirmat prin avizul de recepţie anexat la materialele cauzei (f.d.60,63).
19. Prin cererea din 18.10.2024 apelantul Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a solicitat examinarea cauzei în lipsa reprezentantului său.
20. Astfel, Colegiul a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa părţilor neprezente şi a dispus examinarea cauzei în absenţa acestora, prin prisma dispoziţiilor 379 alin. 2) Cod de procedură civilă, or, impedimente în acest sens nu s-au stabilit.

Aprecierea instanței de apel:

21. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, temeiurile invocate în apel, examinând înscrisurile, Colegiul civil consideră necesar să admită apelul din următoarele motive:
22. În conformitate cu art. 362 alin.1 CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.
23. Instanţa de apel constată că Judecătoria Edineț, sediul Dondușeni a pronunţat dispozitivul hotărârii la 09 aprilie 2024, iar cererea de apel a fost declarată la 19 aprilie 2024, prin urmare în termen legal.
24. Conform art. 385 lit. „c” CPC al RM, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emiţând o nouă hotărâre.

25. În conformitate cu art. 239 CPC al RM, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţa de judecată.
26. Articolul 241 alin. 5) CPC prevede că, în motivarea hotărârii se indică circumstanţele cauzei, constatate de instanţă, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanţe, argumentele invocate de instanţă la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanţa.
27. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluţii trebuie să fie clară şi simplă, precisă, conchisă şi fermă, să aibă putere de convingere.
28. Această dispoziţie legală a fost adoptată în scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei, de a întări încrederea justiţiabililor în hotărârile judecătoreşti şi de a da posibilitatea instanţelor superioare să-şi exercite controlul judecătoresc.
29. Suplimentar, Colegiul remarcă că hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 CPC, iar în conformitate cu art. 118 alin. (5) CPC, instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.
30. În conformitate cu prevederile art. 121 Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.
31. Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.
32. În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.
33. În conformitate cu prevederile art. 118 al-le (1) - (3) Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Partea care nu a exercitat pe deplin obligația de a dovedi anumite fapte este în drept să înainteze instanței judecătorești un demers prin care solicită audierea părții adverse în privința acestor fapte dacă solicitarea nu se referă la circumstanțele pe care instanța le consideră dovedite. Circumstanţele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sânt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecţiile

părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

34. În corespundere cu art. 6 paragraful 1 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi jurisprudenţa CtEDO, instanţele de judecată sunt obligate să motiveze hotărârile sale, care vor trebui să conţină circumstanţele cauzei constatate de instanţă, probele pe care se întemeiază concluziile referitor la admiterea sau respingerea acţiunii, alte chestiuni ce au fost soluţionate în cadrul judecării pricinii, legea materială şi/sau procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii, argumentele instanţei în caz de respingere a unor probe prezentate de participanţi etc.
35. Conform art. 373 Cod de procedură civilă, (1) instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. (2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. (3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. (5) Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. (6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor când consimte şi când hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.
36. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
37. Or, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor instanței de apel, ultima are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare *(Hirro Balani vs Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis vs Grecia nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).*
38. Articolul 5 alin. (1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.
39. Potrivit art. 9 alin. (1) din Codul civil statuează că drepturile şi obligaţiile civile apar *în temeiul legii*, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile .
40. Articolul 10 alin. (1) din Codul civil, expres menționează că persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să

își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri.

41. Actele cauzei certifică faptul că, intimatul Rusu Anatolie, domiciliat în r-l Dondușeni, s. Tîrnova este administratorul/fondatorul GȚ „Rusu Anatolie Ivan”, cod fiscal 33378505, cu statut activ (f.d.7).
42. La 19 septembrie 2023 Compania Națională de Asigurări în Medicină, stabilind că Rusu Anatolie n-a achitat prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, stabilită pentru anul 2021 în sumă fixă de 4 056 lei, și pentru anul 2022 în sumă fixă de 4056 lei, a expediat în adresa acestuia notificare, solicitând achitarea primei. Totodată s-a menționat că neachitarea primelor în termenul stabilit, atrage după sine achitarea unei penalități în mărime de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi întârziere (f.d.5). Deși notificarea a fost recepționată de pîrîtul/intimat la 20 septembrie 2023, prima medicală n-a fost achitată.
43. Drept urmare, Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a formulat prezenta acțiune în judecată către Rusu Anatolie privind încasarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente.
44. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii înaintate de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, fiind respinsă pretenția privind încasarea penalității de întârziere.
45. Exprimându-și dezacordul cu hotărârea instanței de fond în parte, Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a contestat-o cu apel.
46. Potrivit art.1 alin.1 a Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistenţă medicală nr.1585-XIII din 27.02.1998, asigurarea obligatorie de asistenţă medicală reprezintă un sistem autonom garantat de stat de protecţie financiară a populaţiei în domeniul ocrotirii sănătăţii prin constituirea, pe principii de solidaritate, din contul primelor de asigurare, a unor fonduri băneşti destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor condiţionate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecţiune). Sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală oferă cetăţenilor Republicii Moldova posibilităţi egale în obţinerea asistenţei medicale oportune şi calitative.
47. Conform art.6^1 alin.1) a Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistenţă medicală nr.1585-XIII din 27.02.1998, evidenţa persoanelor fizice în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală se ţine de către Compania Naţională de Asigurări în Medicină.
35. Articolul 17 alin.1), 7) a Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistenţă medicală nr.1585-XIII din 27.02.1998 prevede că, prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală reprezintă o sumă fixă sau o contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, pe care asiguratul este obligat să o plătească asigurătorului pentru preluarea riscului asigurat al persoanei, conform prevederilor legislaţiei. Mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare se stabilesc prin lege.
36. Astfel, după cum s-a menționat mai sus, Rusu Anatolie este administratorul/fondatorul GȚ ”Rusu Anatolie Ivan”.

37. Conform art.4 alin.2) al Legii nr.1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, se stabilesc în anexa nr 2.
38. Art.16 a Legii nr.1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 achită primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în mod individual.
39. Alăturat Colegiul reține, prevederile art. 2 din Legea nr. 1353 din 03.11.2000 privind gospodăriile ţărăneşti (de fermier) conform cărora, gospodăria ţărănească este o întreprindere individuală, bazată pe proprietate privată asupra terenurilor agricole (denumite în continuare terenuri) şi asupra altor bunuri, pe munca personală a membrilor unei familii (membri ai gospodăriei ţărăneşti), avînd ca scop obţinerea de produse agricole, prelucrarea lor primară, comercializarea cu preponderenţă a propriei producţii agricole. Gospodăria ţărănească se poate constitui şi dintr-o singură persoană fizică. Numai gospodăriile ţărăneşti pot desfăşura activitate individuală de întreprinzător în agricultură.
40. Potrivit pct.1 lit. b) din anexa nr.2 din Legea cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală nr. 1593-XV din 26.12.2002, din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, fac parte fondatorii de întreprinderi individuale.
41. Potrivit art.22 alin.1 din Legea cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală nr. 1593-XV din 26.12.2002, persoanele fizice incluse la data de 1 ianuarie a anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă în termen de până la data de 31 martie a anului de gestiune.
42. Din extrasul privind statutul de asigurat în cadrul AOAM din 08.11.2023, se atestă că, Rusu Anatolie, a.n. 11.06.1973, are statut de asigurat (f.d.6).
43. Conform art.4 alin.2 a Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2021 nr. 256 din 16.12.2020, prin derogare de la prevederile art.17 alin.(4) din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistenţă medicală, prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală calculată în sumă fixă se stabileşte în mărime de 4056 de lei pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală.
44. Iar, potrivit art.4 alin.2 a Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2022 nr. 207 din 06.12.2021, prin derogare de la prevederile art.17 alin.(4) din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistenţă medicală, prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală calculată în sumă fixă se stabileşte în mărime de 4056 de lei pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea

nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală.

45. Reieșind din normele de drept citate supra, rezultă că fondatorul GȚ ”Rusu Anatolie Ivan”, Rusu Anatolie avea obligația de a se asigura individual, achitând până la data de 31 martie a anului de gestiune prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală pentru anul 2021 în mărime de 4056 lei, și pentru anul 2022 în mărime de 4056 lei, fapt ignorat de către acesta.
46. Art.23 alin.1 din Legea cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală nr. 1593-XV din 26.12.2002 statuează că, persoanele fizice care se includ în una din categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2, după expirarea termenului stabilit la art.22 alin.(1), vor achita, în termen de 30 de zile calendaristice de la data includerii în categoria respectivă, prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, în cuantum proporţional numărului de zile ale anului de gestiune în care nu au avut statut de persoană asigurată, inclusiv numărul de zile calendaristice rămase pînă la finele anului de gestiune.
47. Deci, plătitorii primei în sumă fixă au obligaţia să achite prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă anual, până la 31 martie a anului de gestiune, respectiv în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a legii fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul respectiv.
48. Respectiv, Rusu Anatolie avea obligația certă, previzibilă și exigibilă de a achita prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă pentru anul 2021 și pentru anul 2022.
49. Alăturat Colegiul reține că instanța de fond în mod eronat a apreciat ca fiind neîntemeiată pretenția privind încasarea penalității în mărime de 0, 1% pentru fiecare zi de întârziere, din considerentele ce urmează.
50. Art.30 alin.1) al Legii nr.1593-XV din 26.12.2002 prevede că neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală atrage după sine calcularea unei penalităţi în mărime de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere.
51. Potrivit art. 952 Cod civil, penalitatea stabilită de lege nu poate fi exclusă şi nici micşorată anticipat prin acordul părţilor.
52. Colegiul notează că penalitatea stabilită de lege (clauza penală legală) constituie o excepţie de la regula generală conţinută în art.947 alin.1 Cod civil (care stipulează că clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun) întrucît nu constituie o prevedere contractuală. Clauza penală legală se stabileşte prin diverse acte normative, adică prin lege în sens larg, care reglementează unele din cele mai frecvente raporturi juridice, cum ar fi inclusiv cele legate de asigurarea obligatorie de asistență medicală.
53. Este de remarcat că normele legale prin care se stipulează clauza penală poartă un caracter imperativ şi respectiv, părţile nu au posibilitatea să stabilească clauza penală în alte condiţii decît cele prevăzute de lege. Cel mai mult această regulă îşi găseşte aplicare în raporturile juridice pentru care legea interzice în genere orice modificare a

regulilor privitoare la răspunderea pentru neexecutarea obligației în termen, cum ar fi în cazul din speță.

54. Colegiul consideră nefondat argumentul instanței de fond, potrivit căruia din anul 2021 pînă în anul 2022 CNAM nu a notificat pîrîtul despre datoriile de plată a primei de asigurare obligatorie de asitență medicală, fapt ce denotă netemeinicia pretenției privind incasarea penalității.
55. Or, conform art. 861 alin. (1) și (2) Cod civil, în cazul în care termenul de executare a obligaţiei *nu este determinat* şi nici nu rezultă din natura acesteia, creditorul are dreptul de a pretinde oricînd executarea ei, iar debitorul este îndreptăţit să o execute oricînd. *Dacă datoria de a executa imediat nu rezultă din lege*, contract sau din natura obligației, debitorul trebuie să execute obligația în termen de 7 zile din momentul primirii facturii sau a unei cereri echivalente din partea creditorului. Introducerea acțiunii în justiție față de debitor se asimilează cererii de executare din partea creditorului.
56. Coroborînd textul normelor citate la circumstanțele de fapt stabilite, Colegiul conchide că odată ce Rusu Anatolie avea obligația certă și scadentă de a achita prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă pentru anul 2021 și pentru anul 2022, pînă la data de 31 martie a anului de gestiune, dată ce este stipulată de Lege, obligație pe care asiguratul respectiv nu și-a onorat-o în termenul stabilit de art. 22 alin. (1) al Legii nr. 1593-XV din 26.12.2002, faptul juridc respectiv atrage după sine calcularea unei penalităţi în mărime de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere, potrivit art. 30 alin. (1) al Legii nr.1593-XV din 26.12.2002.
57. Colegiul notează că calcularea penalității, în speță, nu este generată de condiția notificării părții despre neexecutarea la timp a obligației, dar de data devenirii acesteia scadentă. Or, începând cu 01.04.2021 și 01.04.2022, intimatul Rusu Anatolie a fost în întârziere prin efectul legii, fiind certă şi previzibilă data limită a executării obligației de către acesta, exprimată prin achitarea în mod benevol și individual a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime fixă în sumă de 4 056 de lei.
58. Astfel, neachitarea primei de asigurare obligatorie de asistenţă medicală până la data stabilită (până la 31 martie a anului de gestiune), atrage după sine achitarea şi a unei penalităţi, în mărime de 0,1% din suma primei pentru fiecare zi de întârziere a plăţii.
59. Drept urmare, în cazul în care în termenul legal, datoria în mărime de 4056 lei pentru prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală pentru anul 2021 și pentru anul 2022 n-a fost achitată de Rusu Anatolie, ultimul urmează să achite și penalitatea în sumă de 1115, 40 lei pentru anul 2021, și penalitatea în sumă de 1115, 40 pentru anul 2022, conform calculului pentru anul 2021: perioada 01.04.2021-31.12.2021 = 275 zile x 4, 056 lei/zi =1115, 40 lei; pentru anul 2022: perioada 01.04.2022-31.12.2022 = 275 zile x 4, 056 lei/zi =1115, 40 lei.
60. Or, intimatul Rusu Anatolie nu și-a onorat obligaţia de a achita de sine stătător şi benevol costul primei de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în termenul stabilit de lege, iar necunoașterea legislației în domeniul AOAM nu constituie temei de neîncasare a penalităților eferente primelor de asigurare.

61. Reieșind din cele constatate mai sus, Colegiul civil admite apelul declarat de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, casează parțial hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 09 aprilie 2024, cu emiterea unei noi hotărâri, potrivit căreia se admite integral acțiunea formulată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.
62. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. „c" CPC al RM, colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți

Decide:

Admite apelul declarat de apelantul Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

Casează parțial hotărârea judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 09 aprilie 2024, în partea admiterii parțiale a acțiunii și respingerea solicitării privind incasarea penalității aferente, cu emiterea în această parte a unei noi soluții după cum urmează:

Se admite integral cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină către Rusu Anatolie, privind încasarea primelor asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente;

Se încasează de la Rusu Anatolie în beneficiul Agenției Teritoriale Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, penalitățile aferente în mărime de 2230, 80 (două mii două sute treizeci, 80) lei.

În rest, hotărârea judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 09 aprilie 2024 se menține fără modificări.

Decizia este definitivă cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul **Chircu Natalia**

Judecătorii: **Ivan Parii** **Dumitru Corolevschi**